

Миронюк В.В.,
здобувачка вищої освіти факультету публічного управління
за спеціальністю 242 «Туризм та рекреація»
Науковий керівник: **Кобилянська А.П.,**
Асистент кафедри публічного управління та адміністрування
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

РОЛЬ АВІАЦІЙНОГО ТА ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ МІЖ КЛЮЧОВИМИ СВІТОВИМИ ДЕСТИНАЦІЯМИ

Транспортна інфраструктура формує основу глобальної туристичної індустрії, визначаючи доступність destinations та інтенсивність міжнародних переміщень. Авіаційний і залізничний транспорт виконують комплементарні функції в організації туристичних потоків: перший забезпечує швидкість міжконтинентальних сполучень, другий пропонує екологічність та комфорт регіональних подорожей. Авіаційна індустрія демонструє вражаюче відновлення після пандемічного спаду. У 2024 році глобальні пасажирські перевезення досягли рекордних 9,5 мільярда пасажирів, перевищивши допандемічний рівень 2019 року на 4%. Прогнозується, що до 2030 року ця цифра зросте до 12 мільярдів, а до 2042 року подвоїться, сягнувши 19,5 мільярда пасажирів [1].

Сполучені Штати залишаються найбільшим авіаційним ринком планети з 876 мільйонами пасажирів на рік, проте Китай швидко наближається з 741 мільйоном пасажирів та річним приростом 18,7% [2]. Азійсько-Тихоокеанський регіон концентрує третину світового пасажиропотоку, що підкреслює економічний розвиток та зростання середнього класу в цих країнах. Європейський ринок залишається важливим, з Великобританією (261 млн пасажирів) та Іспанією (241 млн) серед лідерів [2].

Структура найзавантаженіших маршрутів відображає регіональні особливості туристичного попиту. Дев'ять з десяти найбільш завантажених маршрутів розташовані в Азійсько-Тихоокеанському регіоні [2]. Лідером є внутрішнє південнокорейське сполучення Чеджу-Сеул, яке обслуговувало 13,2 мільйона пасажирів у 2024 році. У Північній Америці найпопулярнішим залишається маршрут Нью-Йорк (JFK) – Лос-Анджелес (LAX) з 2,2 мільйона

пасажирів, тоді як у Європі лідирує Барселона – Пальма-де-Майорка (2 мільйони пасажирів), що ілюструє значення середземноморського курортного туризму [2].

Міжнародні авіап перевезення у 2024 році перевищили рівень 2019 року на 0,5%, демонструючи повне відновлення транскордонної мобільності [1]. Особливо швидко зростають маршрути з Європи до Близького Сходу (зріст на 11,9% порівняно з 2019 роком), що відображає роль регіону як транзитного хабу. Водночас внутрішні перевезення становлять 38,2% глобального ринку, причому саме вони забезпечують фінансову стабільність багатьох національних перевізників [2].

Система Shinkansen в Японії обслуговує понад 420 000 пасажирів щоденно, перевозячи близько 356 мільйонів пасажирів щорічно – більше, ніж усі внутрішні авіарейси країни разом [3]. З 1964 року система перевезла понад 10 мільярдів пасажирів без жодної смертельної аварії за участю пасажирів. Залізничний транспорт охоплює 28% усіх пасажиро-кілометрів у Японії, що є найвищим показником серед розвинених країн [3]. У туристичних подорожах японців залізниця використовується в 38,1% випадків, займаючи друге місце після приватних автомобілів. У 2024 році китайські залізниці перевезли рекордні 4,08 мільярда пасажирів, з максимальним добовим навантаженням 21,45 мільйона осіб. Відкриття нових ліній до віддалених туристичних регіонів, таких як Цзючжайгоу в провінції Сичуань, трансформувало доступність гірських дестинацій. Нові прототипи потягів CR450 проєктуються для експлуатаційних швидкостей 400 км/год, що робить залізницю конкурентоспроможною навіть на відстанях понад 1000 кілометрів.

Залізничний транспорт демонструє конкурентні переваги на відстанях до 800 кілометрів, де загальний час подорожі (включаючи трансфер до аеропорту, реєстрацію, контроль безпеки) переважає авіаційний. Приклад: Париж-Лондон через Євротунель займає 2 години 15 хвилин від центру до центру, тоді як політ з урахуванням усіх процедур – близько 4 годин. У Європі та Азії залізниця пропонує нижчу вартість на багатьох маршрутах, особливо для економ-класу.

Зростання кліматичної свідомості мандрівників посилює привабливість залізниць. Поїзди генерують на 95% менше викидів CO₂ порівняно з літаками на

еквівалентних маршрутах. Країни з розвиненими залізничними мережами (Швейцарія, Японія, Франція) демонструють нижчі транспортні емісії на душу населення. Ця тенденція стимулює політику "літаків-сорому" в Скандинавії та програми заміщення коротких авіарейсів залізницею в рамках Європейського зеленого курсу.

Авіаційна індустрія інвестує в екологічне авіаційне паливо (SAF), хоча воно покриває менше 0,5% потреб галузі. Залізниці впроваджують штучний інтелект для оптимізації графіків, системи автоматичного керування та регенеративне гальмування. Розробка магнітолевітаційних технологій у Китаї та Японії обіцяє швидкості понад 500 км/год на комерційних маршрутах.

Військові конфлікти та дипломатичні напруження перекроюють маршрутну мережу. Закриття повітряного простору над Росією змусило азійські авіакомпанії перенаправити трафік через близькосхідні хаби, збільшивши час польоту з Європи до Східної Азії на 2-3 години. Проєкт "Один пояс – один шлях" розширює залізничне сполучення між Китаєм та Європою: у 2024 році курсувало 19 000 вантажних поїздів, а пасажирські напрямки розвиваються.

Авіаційний та залізничний транспорт формують взаємодоповнюючу систему організації глобальних туристичних потоків. Авіація забезпечує масштаб і глобальну досяжність, перетворюючи віддалені дестинації на доступні напрямки. Високошвидкісні залізниці пропонують екологічну альтернативу на регіональному рівні, стимулюючи внутрішньоконтинентальний туризм та розвантажуючи аеропортну інфраструктуру. Майбутнє туристичної мобільності полягає не в конкуренції, а в інтеграції цих систем через мультимодальні хаби, єдині системи бронювання та гармонізовані стандарти обслуговування.

Список використаних джерел

1. International Air Transport Association (IATA). World Air Transport Statistics Report 2024 [Електронний ресурс]. – Geneva : IATA, 2024. – URL: <https://www.iata.org/en/pressroom/2025-releases/2025-08-04-01/>.
2. Joint Passenger Traffic Report, Trends, and Outlook [Електронний ресурс] / Airports Council International (ACI) World & International Civil Aviation

Organization (ICAO). – Montreal : ACI World, 2025. – URL: <https://aci.aero/2025/01/28/joint-aci-world-icao-passenger-traffic-report-trends-and-outlook/>.

3. High-Speed Rail Atlas and Railway Statistics [Электронный ресурс] / International Union of Railways (UIC). – Paris : UIC, 2024. – URL: <https://www.globalrailwayreview.com/article/112553/perpetual-growth-high-speed-rail/>; URL: <https://www.statista.com/topics/10350/high-speed-rail-worldwide/>.